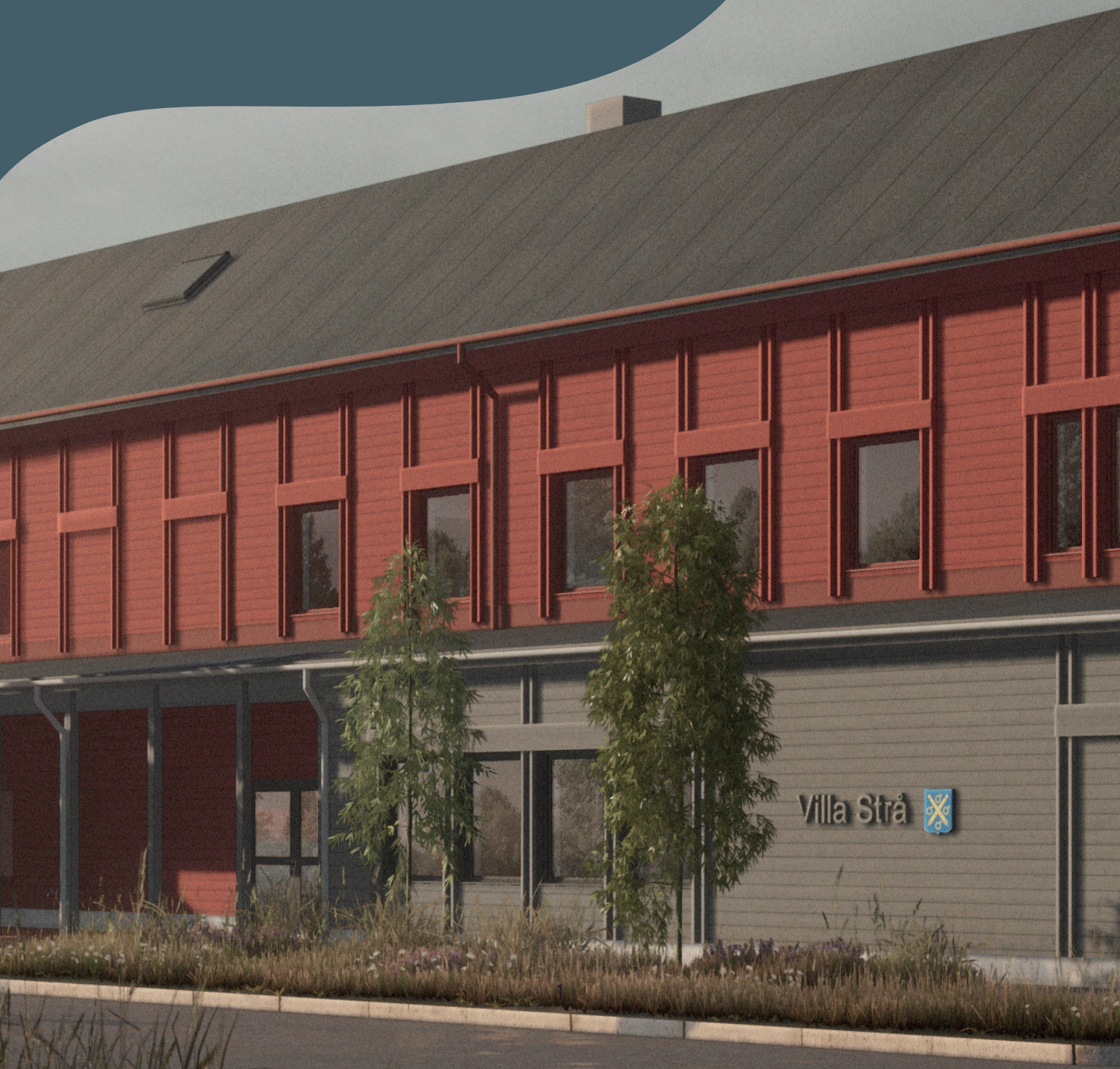

Karlskoga

Villa Strå

"Det är väl bara att bygga nytt och flytta in"

Framtagen av medarbetare på
Torpdalens vård- och omsorgsboende

Inledning

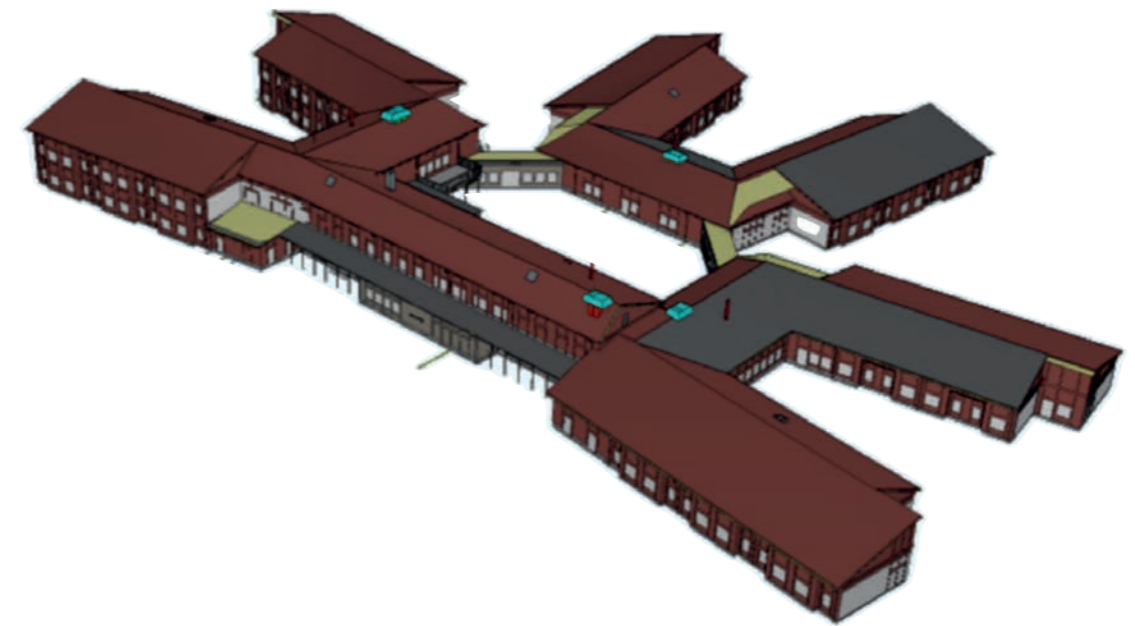
I september 2025 är det beräknat att ett nytt vård- och omsorgsboende ska stå klart i Karlskoga kommun. Boendet har fått namnet Vill Strå och ska utformas utifrån hyresgästernas framtida behov och kommunfullmäktiges mål om ett gott liv och ett gott åldrande. Vi har valt att kalla de som bor hos oss för hyresgäster. Mest för att markera hyresgästernas självständighet i vår boendeform.

Det är inte alla som under sitt yrkesliv inom omvårdnad, omsorg och vård får möjligheten att starta och flytta in i ett nytt vård- och omsorgsboende. Å ena sidan kan man se det som rubriken skvallrar om, att det är väl bara att flytta in. Å andra sidan kan man se det som en stor utmaning att få denna unika möjlighet att forma ett vårdboende utifrån nya sätt att tänka.

Det finns vård- och omsorgsboenden inom Karlskoga kommun som lokalmässigt är föråldrade. De byggdes och formades under en tid då vårdbehoven såg annorlunda ut jämfört med idag. Torpdalen är ett sådant boende. Prognoser visar också att andelen äldre som har behov av vård- och omsorgsboende kommer att öka Socialdepartementet (2017). Att bygga ett nytt vård- och omsorgsboende kommer att uppfylla två syften, dels att vara ett ersättningsboende för de som bor på Torpdalen, dels att utöka antalet boendeplatser för att möta framtidens behov Socialförvaltningen Karlskoga kommun (2022) och Socialförvaltningen Karlskoga kommun (2023).

Enhetschef Camilla Lindquist fick uppdraget av socialförvaltningens ledningsgrupp att vara projektledare för kommunens del i det nya vård- och omsorgsboendet. Camilla har under lång tid tillsammans med sina medarbetare arbetat målmedvetet via APT, planeringsdagar och extra möten för att göra delaktighet och tillitsbaserat arbetssätt till ledstjärna i verksamheten. Ett exempel är det processarbete som under sex månader genomfördes tillsammans med alla medarbetare om genomförandet av heltidsprojektet. Ett annat exempel är att beslut som rör hyresgästerna fattas så nära hyresgästerna som möjligt.

Så när frågan om ett nytt boende kom upp på Torpdalen, var det självklart att medarbetare och chefer tillsammans ville ta chansen att utveckla Villa Strå till ett modernt vård- och omsorgsboende. I utvecklingsarbetet deltar medarbetare i arbetsgrupper som inredningsgrupp, köksgrupp, bemanningsgrupp och trädgårdsgrupp. Det har varit självklart för oss på Torpdalen att ta vara på och utgå från den erfarenhet och kunskap som vi medarbetare har. Grundidén för det nya boendet utgår också från aktuell forskning om hur man bäst kan tillgodose hyresgästernas behov.

Figur 1. Illustration av Villa Strå.

Det första vi gjorde var att söka oss till forskning om vilka miljöer som var bäst anpassade för personer med kognitiv svikt och psykisk ohälsa. Vi kom fram till att tillgång till utemiljöer och att leva nära naturen har en vilande och lugnande effekt. Därför har vi valt att lägga stort fokus på att inne- och utemiljöer ska vara anpassade efter hyresgästernas behov Myndigheten för delaktighet (2015).

Den här texten är vårt sätt att beskriva hur vi ser på vårt arbete och vad vi vill åstadkomma med Villa Strå. Vi ska också skriva en text som beskriver de processer vi arbetat med i våra arbetsgrupper för att Villa Strå ska bli så bra som vi tänker att det ska bli.

Hyresgästerna

Villa Strå kommer vara ett boende med hyresgäster som har kognitiv svikt, psykisk ohälsa och demens. I dagsläget kommer hyresgäster till vård- och omsorgsboenden allt senare i sina sjukdomsprocesser. Hyresgästerna har en mer djupgående problematik som medfört stora konsekvenser för deras levnadsvillkor Forte (2017). Karlskoga kommun är till invånarantalet inte tillräckligt stort för att på ett kvalitetsmässigt sätt försvara en alltför specialiserad inriktning på respektive boende för specifika målgrupper och problem. Vi ser det som en självklarhet att ta emot de som har behov av vårt stöd.

Villa Strå med naturen som inriktning

Villa strå kommer att vara ett vård- och omsorgsboende som förbereds för att möta nuvarande och framtida utmaningar ur flera aspekter. Boendet kommer genom sitt läge och utformning av lokaler att vara utformat för att minska den oro och problematik som kan uppkomma i samband med demens, multisjuklighet och psykisk ohälsa som många av hyresgästerna besväras av.

Forskning har visat att det finns hög evidens för att utomhusvistelse har en positiv inverkan på människor som drabbats av kognitiv svikt och psykisk ohälsa. Forskningen grundar sig på miljöpsykologisk grund. Både svenska och utländska studier påvisar liknande resultat om betydelsen av att vistas i skog och mark Schmidtbauer, Grahn&Lieberg (2005).

Naturen ger tillfredställelse och skapar harmoni, vilket är nödvändigt för att erhålla, nå och bevara en god livskvalitet. Det krävs en medveten strukturell satsning och planering för att utforma ett boende med närhet till natur och natur som kraftkälla.

En svensk studie har specifikt studerat gruppen äldre där resultatet av studien visar att utevistelse gör att äldre återhämtar sig snabbare från fysiska, psykiska och sociala påfrestningar med naturupplevelser Bengtsson (2015). Tyvärr är dagens vård- och omsorg inte uppbyggd kring dessa forskningsresultat. Det finns i det traditionellt dagliga vård- och omsorgsarbetet många hinder för att åstadkomma sådana naturrehabiliterande miljöer. Många äldre har också funktionsnedsättningar som försvårar utevistelse och naturupplevelser. Att använda naturupplevelser som en del av ett rehabiliterande arbetssätt ställer nya krav på medarbetare och utformning av lokaler.

På Villa Strå kommer det att finnas flera alternativ för naturupplevelser beroende på vad hyresgästerna har för behov och förutsättningar. Det kommer att finnas en yttre och en inre trädgård samt en atriumdel. Särskilt atriumdelen är speciellt utformad så att den ska vara lättåtkomlig och inramas av en glasgång som löper runt och sammankopplar Villa Strås huskroppar. Den yttre trädgården kommer att vara vildvuxen, helt i enhetlighet med forskning för att optimera återhämtning. Den inre trädgården kommer att vara mer tillrättalagd där det kommer att finnas möjlighet till odling och plantering. Där kommer att finnas fruktträd och bärbuskar. I området

Figur 2. De fyra zoner som Villa Strå utformar boendemiljön utifrån.

som omgärdar boendet finns skogsduge med stigar och närliggande cykelbanor som kan utnyttjas för promenader eller andra typer av aktiviteter. Bilden (Figur 2) illustrerar hur Villa Strå utformar boendemiljön utifrån dessa fyra zoner. Tanken är att det för hyresgästerna alltid ska finnas möjlighet till en miljö som gynnar hyresgästernas förutsättningar att ta del av naturupplevelser (a.a. 2015).

Grundtankarna om boendemiljöns betydelse för hyresgästerna genomsyrar också inredning, köksmiljöer och gemensamhetsutrymmen. Genomgång och val av material och färg på väggar, golv, dörrar respektive utrymme, enheter, lägenheter, korridorer, allmänna utrymmen och så vidare, utgår från forskning om vilka färger, former och materialstrukturer som bidrar till en lugn och harmonisk miljö. Det samma gäller sådana detaljer som köksinredning och material kring matsituationer.

Vårt uppdrag

Vårt uppdrag styrs i huvudsak utifrån två lagar, den ena är Socialtjänstlagen (SoL) och den andra är Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Det är i huvudsak SoL som vi arbetar utifrån. SoL är en ramlag som inte i detalj talar om för oss hur vi ska arbeta. SoL ger ramarna för vårt uppdrag och inriktning. Enligt SoL är grundtanken att äldre personer ska få leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Äldre människor ska få möjligheten att leva och bo självständigt och under trygga förhållanden. Kommunen ska inrätta så kallade särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre. Det är det vi kallar vård- och omsorgsboenden. Vårt uppdrag kommer även till uttryck i kommunfullmäktigemålen om att invånarna i Karlskoga ska ha ett gott liv och ett gott åldrande och i socialnämndens mål om att främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor, aktivt deltagande i samhällslivet och möjlighet till en god hälsa och vård på lika villkor för hela befolkningen

Vi arbetar i en människobehandlande organisation

Det är viktigt för oss att vara tydliga med att vi arbetar i en människobehandlande organisation. Vi arbetar med människor och inte saker. Vi har tagit socialtjänstlagens värdegrund på allvar. Vi vill att den värdegrunden ska genomsyra hela vårt tänkande. Men vad innebär det för oss när vi säger att vi arbetar i en människobehandlande organisation? Här vill vi lyfta fram några bärande idéer och funktioner som formulerades för 40 år sedan av Hasenfeld (1983).

Vi som arbetar i en människobehandlande organisation har som huvuduppgift att skydda, bibehålla eller förbättra hyresgästens välbefinnande. Det är inte ovanligt att våra arbetsuppgifter beskrivs som enkla och repetitiva som utförs rutinmässigt enligt framtagna manualer.

För oss som arbetar i en människobehandlande är det tvärt om så att vi inte kan utföra våra arbetsuppgifter utan moraliska och etiska ställningstaganden och avgöranden. Det ställer särskilda krav på hur vi ser på kunskap och kompetens.

Enligt Bornemark (2020) så kan man mycket förenklat beskriva tre typer av kunskap. Det är faktabaserad kunskap, erfarenhetsmässig kunskap och omdömeskunskap. Av dessa kunskaper är omdömeskunskapen den mest underskattade. Men i vårt arbete med hyresgästerna har den en framträdande roll. För oss så tar omdömeskunskapen fasta på just den moraliska och etiska dimensionen i vårt arbete. Det handlar om att i varje situation vara öppen för alternativa lösningar, lyssna på sina sinnen, väga personliga känslor mot professionellt handlande, använda sig av egna och andras erfarenheter och väga in forskning, evidens och teorier i sättet att arbeta.

Manualer och rutiner kan vara bra när vi ska introducera nya medarbetare, men de ska inte styra vårt arbete. För oss betyder det att vi inte vill jobba efter manualer och rutiner som gör att vi slutar tänka på vad vi gör. För oss har varje hyresgäst liksom vi själva ett socialt värde. Det har extra stor betydelse för oss, eftersom många av våra

hyresgäster på grund av sina besvär har svårt att ta hand om sig själva. Att arbeta i en människobehandlande organisation innebär också att vår kärnverksamhet handlar om nära och täta kontakter mellan oss medarbetare och hyresgästerna.

I en människobehandlande organisation finns egentligen inga begränsningar för den arbetsmängd som man kan lägga ner i arbetet, däremot är resurserna som står till förfogande ofta mycket begränsade. Det betyder för oss medarbetare att vi behöver hög grad av autonomi och handlingsutrymme för att vi ska kunna utföra våra arbetsuppgifter med så hög kvalitet som möjligt. Det är självklart för oss att beslut som rör hyresgästerna fattas av medarbetare som arbetar nära och i möte med hyresgästerna. Vårt förhållningssätt, vårt arbetssätt och våra arbetsmetoder bygger därför på stor öppenhet, delaktighet, förtroende, respekt och ömsesidigt förtroende.

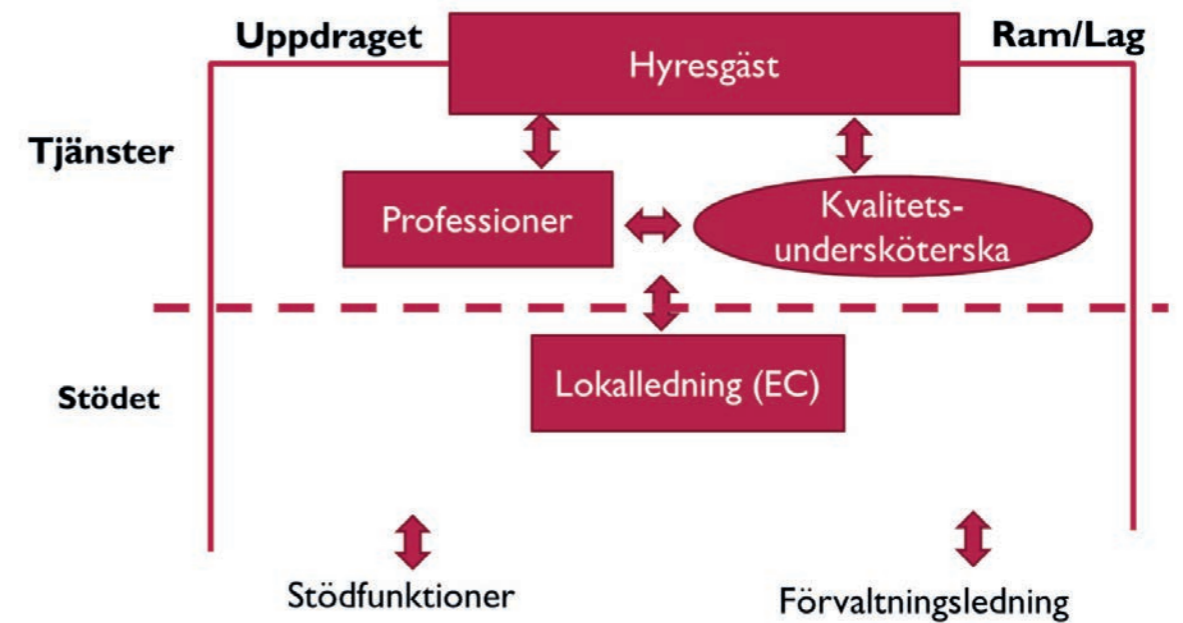
Det finns stora risker i vårt arbete att hyresgäster kan skadas fysiskt eller att hyresgästernas integritet kränks. För oss som arbetar är det viktigt att vi har adekvat utbildning som grundar sig på vetenskap och beprövad erfarenhet och har en yrkesetik som står i samklang med en humanistisk människosyn. En del av yrkesetiken innebär att vi inte kan ta tillit och förtroende mellan oss medarbetare och våra hyresgäster för givet. Det är något vi måste anstränga oss och förtjäna. Dessa karaktäristiska drag från Hasenfeld är fritt återgivna och hämtade från en antologi av Johansson, Dellgran och Höjer (2015).

Hyresgästen är den viktigaste personen i vår verksamhet

Hur kan vi tänka om organisation och organisering av arbetet om vi utgår från att vi är en lagstyrd människobehandlande organisation? För det första måste vi skilja på varuproducerande och tjänsteproducerande organisation. Till skillnad från varuproducerande verksamheter, där en råvara förädlas av mänsklig arbetskraft och blir en produkt som kan säljas på en marknad, så producerar vi tjänster.

När vi pratar om tjänster menar vi att det är handlingar som är till nytta för någon annan. Det vi gör i vårt arbete är det som sker tillsammans mellan oss medarbetare och hyresgästerna. Det vi gör går inte att ta på. Vårt arbete bygger mycket på relationer och kommunikation. Vi är "hjälpande händer" när hyresgäster av olika anledningar inte kan ta hand om sig själva (Messing & Westlund, 2004).

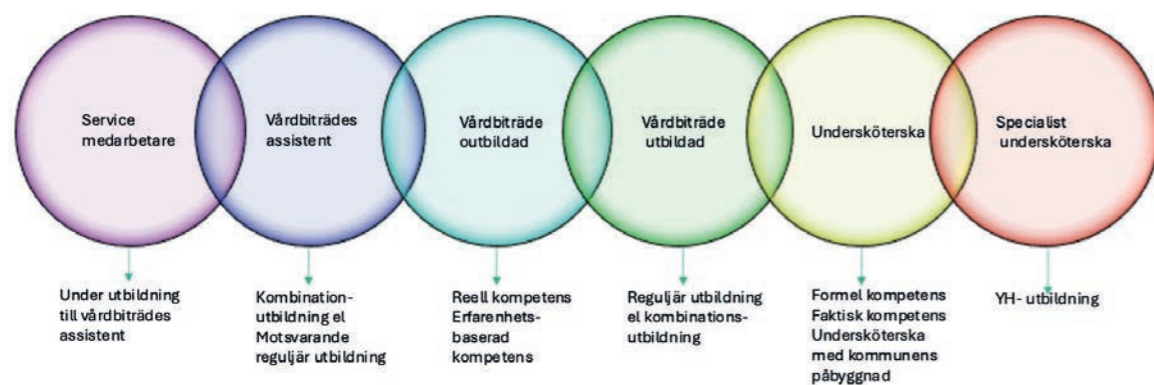
Det viktigaste som sker i en tjänsteproducerande organisation är det som sker mellan medarbetare och i vårt fall hyresgästerna. Vi har ställt oss frågan hur vi kan tänka kring organisation och organisering av arbetet om vi utgår från kärnan i vårt uppdrag. Det viktigaste är att lägga fokus på tjänsterna och sedan bygga organisationen utifrån dem. Vår tanke är att om vi bygger organisationen utifrån våra tjänster, kommer organisation och organisering av arbete ge oss de bästa förutsättningarna, i stället för att vara ett hinder, för att vi ska kunna utföra ett arbete som håller hög kvalitet.

Figur 3. Beskrivning av tankar kring organisation och organisering av arbetet.

Så när vi vill beskriva hur vi tänker kring organisation och organisering av arbetet har vi satt hyresgästerna överst. Närmast hyresgästerna finns våra yrkesgrupper och en ny tjänst som vi ska inrätta som vi kallar kvalitetsundersköterska. Förutom att ingå som en del i arbetslagen är kvalitetsundersköterskans uppdrag ungefär det samma som en tränare har i ett sportlag. Kvalitetsundersköterskan har ett övergripande ansvar för det som sker i mötet mellan medarbetare och hyresgäster. Den tjockt streckade linjen är en viktig linje som markerar skiljelinjen mellan den direkta tjänsteutövningen och stödfunktioner. Stödfunktionernas uppgift är att skapa förutsättningar och ge stöd för att yrkesgrupperna ska kunna göra ett så bra jobb som möjligt. Det som vi kallar för ramen är lagar som styr vårt uppdrag.

Vi vill alltså vara tydliga med vad vi ser som viktigast i vår verksamhet. Genom vårt sätt att tänka kring organisering behöver vi både vara tydliga med vad vi förväntar oss av oss själva, av varje yrkesgrupp och hur vi tillsammans ska arbeta för att inte tappa helhetssynen och helhetsansvar för våra hyresgäster.

Figur 4. Kompetensgrupper inom vård och omsorg.

Våra yrkesgrupper

Våra hyresgäster har en komplicerad och krävande demensproblematik och/eller annan psykisk ohälsa. Det ställer höga krav på att vi medarbetare som arbetar nära hyresgästerna har ett intresse för och kunskap om kognitiv svikt och ohälsa. Intresse och kunskap är grundläggande för att vi medarbetare ska orka med det krävande arbete vi har och att hyresgästerna ska få bästa möjliga omvårdnad.

Vi medarbetare behöver ha och få mer kunskap om psykisk ohälsa och framför allt om depression och ångest. Det är en vanlig problematik hos våra hyresgäster.

Vi har en inriktning på boendet där vi ser naturen som en läkande kraft både vad gäller kognitiv svikt och psykisk ohälsa. Vi behöver därför säkerställa att hindren för att ha en nära tillgång till naturen blir så små som möjligt. Det ställer bland annat höga krav på oss medarbetare att vi är införstådda med vikten av att våra hyresgäster får kontakt med naturen i den utsträckning hyresgäster önskar och behärskar. Vår inriktning och filosofi behöver ständigt upprätthållas i det vardagliga arbetet.

I vår grundbemanning är vi flera yrkesgrupper. Vi har vårdbiträdesassistenter, utbildade vårdbiträden, utbildade vårdbiträden, undersköterskor, specialistundersköterskor och kvalitetsundersköterskor. Det är yrkesgrupper som följer de kompetensroller som kommunen tagit fram, med undantag från kvalitetsundersköterska som är specifik för Villa Strå.

Det är viktigt att varje yrkesgrupp har en tydlig beskrivning av vilka arbetsuppgifter som ingår i arbetet. Det ska vara tydligt för alla som arbetar på Villa Strå vad som förväntas av respektive yrkesgrupp. Vi har tillsammans tagit fram beskrivningar på arbetsuppgifter som är knutna till respektive yrkesgrupp (se separat PM om arbetsbeskrivningar).

För att klara av att möta framtidens behov av medarbetare till vår verksamhet kommer vi att ständigt behöva rekrytera medarbetare. Ett sätt att möta utmaningen har varit att differentiera arbetsuppgifter. Vi tänker att vi kan renodla arbetsuppgifter som är av mer servicekaraktär till servicemedarbetare. Det gör bland annat att omvårdnads- och omsorgspersonal kan få mer tid till varje hyresgäst Vård- och omsorgsanalys (2023).

Servicemedarbetare rekryteras från Kompetensförsörjningsenheten (KFE) och Vuxnas lärande. Det har möjliggjorts genom ett nära samarbete mellan KFE, Vuxnas lärande och Torpdalen som pågått under flera år. Servicemedarbetare blir en väg in i arbetslivet för personer som har svenska som andra språk och som har svårt att komma ut på den reguljära arbetsmarknaden. Det kan också vara en väg in på arbetsmarknaden för personer som av andra skäl har svårt att komma in på den reguljära arbetsmarknaden.

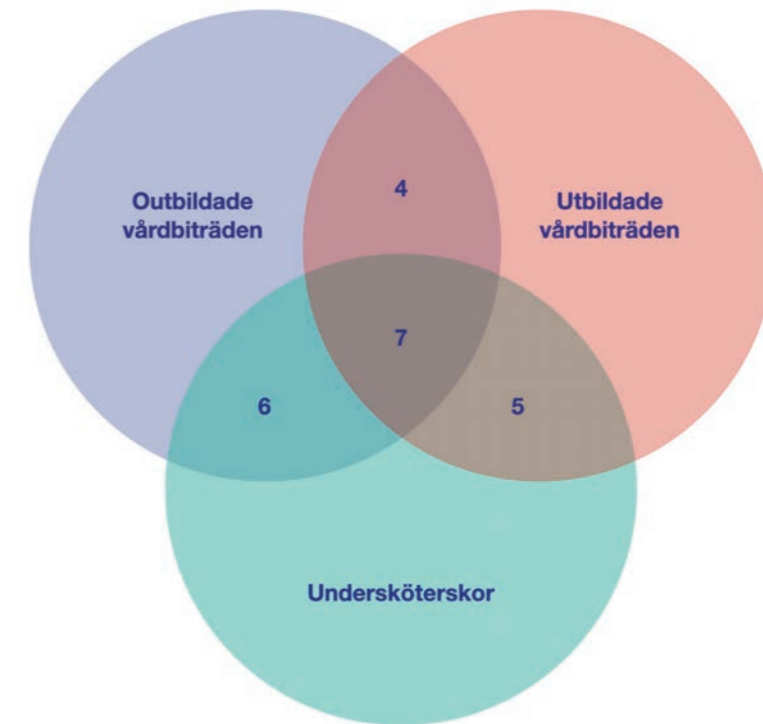
Men det finns risker med en alltför hård differentiering av arbetsuppgifter. Den goda idén att vara tydlig i beskrivning av arbetsuppgifter och roller kan mycket lätt bli kontraproduktiv. Långtgående definitioner av roller och ansvar leder till att man som medarbetare enbart tar ansvar för det som står i arbetsbeskrivningen. Det blir lättare att skjuta ansvar mellan medarbetare och yrkesgrupper. ”Jag gör bara det jag blir tillsagd att göra”. Vårt uppdrag på Villa Strå bygger på ett helhetstänkande, där vi alla måste ta ansvar för vad som händer våra hyresgäster oavsett vilken yrkesgrupp vi tillhör.

Hur väl vi än försöker definiera och avgränsa arbetsuppgifter mellan yrkesgrupper, så kommer det att finnas ”gråzoner”, där det finns uppgifter som överlappar yrkesgrupper. Vår övertygelse är att i stället för att i detalj ytterligare definiera rutiner- och manualstyra arbetsuppgifter, så behöver vi föra kontinuerliga dialoger i vardagen om hur vi tillsammans löser vårt uppdrag, inom och mellan yrkesgrupper.

Vi har tagit fram en bild för att illustrera hur vi menar (se Figur 5). I bilden har vi valt att ta upp tre yrkesgrupper, men i vår bemanningsmodell ingår alla yrkesgrupper, men det blev svårt att illustrera poängen med vårt tänk om vi lagt in flera cirklar.

Bilden illustrerar att varje yrkesgrupp har ett område som är yrkesgruppens specifika ansvar. Områden som är numrerade med 4–6 visar att det mellan yrkesgrupper finns arbetsuppgifter som delas mellan yrkesgrupper. Om dessa arbetsuppgifter behöver yrkesgrupperna ständigt föra en dialog och komma överens om hur man bäst hjälper varandra för hyresgästens bästa. Vi vill inte att yrkesgrupper ska skjuta ansvar emellan varandra.

Område 7 är det vi kallar allas gemensamma ansvar. Det motsvarar den kultur som ska genomsyra arbetet på Villa Strå. Den här skriften är en del i att försöka beskriva vad vi menar med en gemensam kultur och förhållningssätt. Vår kultur bygger på tillit och lojalitet, i första hand gentemot vårt uppdrag och våra hyresgäster. Karlskoga kommun har tagit fram tre värdeord som vi medarbetare haft tillfälle att arbeta med. Kommunens medarbetarplattform bygger på dessa värdeord. Även

Figur 5. Illustration av arbetsuppgifter och de gråzoner som finns.

socialförvaltningen har tagit fram en värdegrund för vårt arbete Socialförvaltningen (2023). Dessa mer övergripande dokument ligger innehållsmässigt nära vår värdegrund. Men det som har varit viktigt för oss är att gemensamt ta fram en värdegrund och värdeord som ger oss mer direkt stöd i vårt dagliga arbete. Vi har påbörjat ett sådant arbete och vi har tagit fram värdeord som handlar om relationen till våra hyresgäster, värdeord som handlar om hur vi ska vara mot varandra och värdeord som handlar om vår organisation.

Utöver grundbemanningen behöver vi ett nära samarbete med fler yrkesgrupper. Vi tänker särskilt på servicemedarbetare och sjuksköterskor. Servicemedarbetarna har en särskild roll i vår bemanningsmodell. Här finns även lokalvårdare och matservice.

Villa Strå strävar alltså efter att vara ett nytänkande vård- och omsorgsboende med en särskild inriktning som ska hjälpa oss att möta framtidens utmaningar inom äldreomsorgen.

Bemanningsmodellen

Vår bemanningsmodell är ett försök att i praktiken förena tjänsteproduktion, att jobba i människobehandlande organisation och tillämpa ett tillitsbaserat arbets- och förhållningssätt. För att långsiktigt säkra tillgången till medarbetare som ska möjliggöra vår inriktning, måste arbetsuppgifter, arbetsplats och arbetsmiljö vara attraktiva. Därför ska Villa Strå sträva efter att bättre tillvarata medarbetarnas kompetens genom att renodla yrkesgrupper.

För att försäkra oss om att kunna hålla hög kvalitet på våra tjänster, behöver det både skapas utrymme för oss medarbetare att tillbringa mer tid med hyresgästerna och större möjlighet för medarbetarna att gemensamt utveckla verksamheten. Vår bemanningsmodell syftar till att ge ”Villa Strå” förstärkt bemanning och fler händer i vården. Genom att introducera två nya yrkeskategorier servicemedarbetare och kvalitetsundersköterskor ser vi en möjlighet att åstadkomma detta.

Bemanningsmodellen består av servicemedarbetare, vårdbiträdesassistenter, utbildade vårdbiträden, utbildande vårdbiträden, undersköterskor, specialistundersköterskor samt kvalitetsundersköterskor. Servicemedarbetarna arbetar i den gemensamma miljön och har arbetsuppgifter som till exempel köksarbete, lokalvårdsarbete och att assistera vårdbiträdena.

För samtliga yrkeskategorier kommer Villa Strås inriktning att förvänta sig att medarbetarna har intresse och engagemang för natur, trädgård och odling. Det handlar till exempel om att vara närvarande, delaktig och ansvara för aktiviteter kring trädgårdsarbete. Trädgårdsarbete kan innebära plantering, rensning eller vattning av blommor, odling eller andra former av trädgårdsaktiviteter. På ett mer allmänt plan bidra medarbetarna till att skapa en miljö där hyresgästerna kan vara tillsammans med andra hyresgäster, eller självständigt få uppleva natur och/eller trädgården.

Gemensamt för samtliga yrkesgrupper är att arbeta utifrån socialtjänstlagens intentioner och i vissa fall hälso- och sjukvårdslagen. Målsättningen för yrkesgrupperna är att främja att varje hyresgäst har ett värdigt liv och upplever välbefinnande. Yrkesgrupperna arbetar utifrån ett salutogent tänkande på ett personcentrerat sätt som motiverar och stimulerar hyresgästerna utifrån hyresgästernas egna förutsättningar. Oavsett vilken yrkesgrupp och vilka arbetsuppgifter man har, så är alla yrkesgrupper en länk i kedjan för att ge en god omvårdnad till våra hyresgäster.

Medarbetarna ska se till att hyresgästernas privatliv och integritet respekteras, självbestämmande följas, delaktighet och individanpassning ska betonas. Det ställer krav på ett gott bemötande som ger hyresgästerna en känsla av trygghet och att hyresgästernas tillvaro blir meningsfull. Vår tanke är att vi medarbetarna tillsammans ska hjälpa och stödja varandra för att leva upp till den höga ambitionsnivå vi vill att Villa Strå ska karaktäriseras av.

Här följer en närmare beskrivning på vad vi förväntar oss av respektive yrkesgrupp. En mer detaljerad beskrivning av vilka arbetsuppgifter som ingår i respektive yrkesgrupp finns i ett särskilt PM, ”Villa Strå Arbetsbeskrivningar”.

Servicemedarbetare

Servicemedarbetarnas arbete syftar, förutom yrkesgruppens ordinarie arbetsuppgifter, till att säkerställa att vårdbiträden, utbildade vårdbiträden och undersköterskorna kan fokusera på social omsorg och omvårdnad. Servicemedarbetaren har en assisterande roll till vårdbiträden och kräver att servicemedarbetaren har god samarbetsförmåga. Servicemedarbetare behöver vara serviceinriktad, lyhörd, ansvarsfull och initiativtagande

Yrkesrollen är självständig och kräver att servicemedarbetaren tar eget ansvar för sina arbetsuppgifter. Ett mycket viktigt inslag i arbetslaget är att andra yrkesgrupper ska hjälpa och stödja servicemedarbetarna till självständighet.

Vårdbiträdesassistent

Vårdbiträdesassistenterna har närmare kontakt med hyresgästerna än servicemedarbetarna. Detta fodrar ett intresse och kunskap om demenssjukdomar och psykisk ohälsa. Vårdbiträdesassistenterna assisterar vårdbiträden och undersköterskor vid enklare vård- och omsorgssituationer.

Yrkesrollen är självständig och kräver att medarbetaren tar ansvar för sina arbetsuppgifter samtidigt som samarbete med andra yrkesgrupper är viktig. Vårdbiträdesassistenten ska vara serviceinriktad, lyhörd och ansvarsfull.

Vårdbiträde

Vårdbiträden ansvarar för personlig omvårdnad och service emot hyresgästen. Yrkesrollen innefattar att motivera och göra hyresgäster delaktiga i vård och omsorg samt understödja och främja hyresgästernas självständighet. Servicemedarbetare och vårdbiträdena kommer tillsammans att underlätta i vårdarbetet och skapa en social samvaro som idag många gånger brister på grund av tidsbrist hos vårdpersonalen.

Vårdbiträdenas huvuduppgift är att arbeta med service och personlig omsorg för hyresgästerna. I övrigt så utför vårdbiträdesassistenter och vårdbiträden liknande arbetsuppgifter. Yrkesrollen innebär att motivera och stimulera hyresgästen utifrån individuella förutsättningar, behov och önskemål.

Utbildade vårdbiträden

Utbildade vårdbiträdena arbetar med service och personlig omsorg med den enskilde. Utbildade vårdbiträdena har en närmare kontakt med hyresgästerna än vårdbiträden. Detta fordrar ett djupare intresse och kunskap om demenssjukdomar och psykisk ohälsa, eftersom våra hyresgäster ofta är långtgående i hjärnsjukdomar.

Utbildade vårdbiträden ska dessutom vara kontaktperson för ett visst antal hyresgäster. Det innebär ett särskilt ansvar för att hyresgästens individuella genomförandeplan upprättas, följs upp och revideras. Genomförandeplanen formuleras i samråd och dialog med hyresgästen för att försäkra sig om att hyresgästen är nöjd med de insatser som vi ger. Insatser ska utifrån genomförandeplanen utformas efter hyresgästens förutsättningar, resurser, tankar och önskemål och på så vis ge möjlighet till inflytande över vardagen. Kontaktpersonen är därtill ansvarig för att samtliga i arbetslaget är informerade och känner till vad den individuella genomförandeplanen innehåller. Det vill säga hur och när insatser ska ges, vilken kontinuitet som är viktig för hyresgästen och så vidare.

Det här är ett särskilt ansvarsfullt arbete eftersom många hyresgäster kan ha svårt att prata för sig själva. Det ställer krav på utbildade vårdbiträden att lära känna hyresgästerna och kunna "läsa" av personligt mående och välbefinnande. Hyresgästerna är på grund av sina sjukdomar utlämnade och beroende av att vi har ett bemötande som bygger på tillit och respekt.

För de personer som inte kan föra egen talan ska kontaktmannen efter samtycke, utforma stöd-, hjälp- och omvårdnadsinsatserna tillsammans med den person som för vårdtagarens talan. Samtalet kan handla om vårdtagarens levnadsberättelse, närståendes kunskaper och resurser.

Undersköterska

Undersköterskans arbetsuppgifter innebär främst att vara nära hyresgästen och tillgodose hyresgästens omvårdnads- och vårdbehov. Det handlar om basal omvårdnad. Undersköterskan ska dessutom, likt utbildade vårdbiträden, vara kontaktperson för ett visst antal hyresgäster.

Bemanningsmodellen bygger på att fler yrkeskategorier deltar i utförandet av våra tjänster. De nya yrkeskategorierna möjliggör för undersköterskorna att mer kunna fokusera på det vårdnära arbetet såsom till exempel sårvård, nutritions intag via sond, provtagning/mätvärden, annan sjukvård och liknande.

Undersköterskor handleder, stödjer och utbildar kollegor i riktlinjer som rör och är av betydelse för arbetet. En viktig del i arbetet är att samarbeta med sjuksköterskorna.

Kvalitetsundersköterska

Kvalitetsundersköterska är en ny tjänst som vi på Villa Strå vill införa. Tanken med kvalitetsundersköterskans arbete är att ha ett huvudansvar för att arbetet utförs med hög kvalitet. Kvalitetsundersköterskans roll kan liknas vi en tränares roll i ett sportlag eller regissörens roll i en teateruppsättning.

Kvalitetsundersköterskan ingår som en del av sin arbetstid i arbetslagen. Uppgiften är att hjälpa och stötta sina kollegor så att arbetet håller hög kvalitet. Eftersom tjänsten är ny så kommer det att ta tid att praktiskt pröva sig fram hur arbetsinnehållet ska se ut.

Kvalitetsundersköterskan har en viktig funktion i arbetslagets kvalitetsarbete. Uppdraget utförs i nära samverkan med kollegor i arbetslaget. Vi tror att ett väl fungerande samarbete är en av de viktigaste faktorerna för att uppnå hög kvalitet för våra hyresgäster. Förutom nära samarbete med arbetslaget utgör kvalitetsundersköterska en viktig länk i samverkan med enhetschefer, legitimerad personal samt andra samverkanspartners.

Exempel på arbetsuppgifter för kvalitetsundersköterska kan vara att ta ansvar för att säkerställa att genomförandeplaner finns och håller en god kvalitet, att varje hyresgäst har förutsättningar till en meningsfull vardag och att arbetslaget kontinuerligt utvecklar verksamheten genom att reflektera och lära av varandra.

Tillsammans med enhetschef och arbetslag arbetar kvalitetsansvarig undersköterska för att driva verksamheten i enlighet med målen i socialtjänstlagen och annan tillämplig lagstiftning samt verksamhetens vision, mål, värdegrund och övriga riktlinjer. Omsorgs- och omvårdnadsinsatser ska baseras på evidensbaserad praktik.

Kvalitetsundersköterskan säkerställer att varje hyresgäst har en fast och fungerande omsorgskontakt och bidrar till samordning och prioritering av enhetens resurser. Kvalitetsundersköterskan ska vara delaktig i processen kring nyanställningar och introduktion av nya medarbetare. En annan mycket viktig uppgift är att samordna kompetens- och utvecklingsbehov hos arbetslag och yrkesgrupper. Den kvalitetsansvariga undersköterskan har också ansvar för fördjupnings- eller ombudsuppdrag.

Sjuksköterskor

Sjuksköterskorna tillhör kommunens hälso- och sjukvårdsorganisation. Sjuksköterskorna arbetar med ett hälso- och sjukvårdsuppdrag. Eftersom många av hyresgästerna är långt gångna i sina sjukdomsprocesser är sjuksköterskans roll inom vård- och omsorgsboendet mycket viktig. Det är ett omfattande hälso- och sjukvårdsarbete som utförs. Det ställer höga krav på samarbete mellan framför allt sjuksköterskor och undersköterskor. Bemanningsmodellen bygger på att differentiera arbetsuppgifter så att undersköterskor får ett större utrymme för omvårdnadsarbete, vilket är nödvändigt för att sjuksköterskorna ska kunna fokusera på hälso- och sjukvårdsinsatser.

Avslutning

Det här är ett dokument som ska vara till hjälp när det gäller att utforma det nya vård- och omsorgsboendet Villa Strå. Dokumentet bygger på ett redan långvarigt pågående arbete på Torpdalen när det gäller delaktighet, inflytande och tillitsbaserat arbetssätt. Det har under dessa år skapats en mycket positiv arbetsmiljö och en attraktiv arbetsplats. Det är betydelsefullt att föra över dessa idéer och vidmakthålla och utveckla dem i det nya boendet.

En stor utmaning ligger i att Villa Strå kommer att behöva rekrytera ungefär lika många medarbetare som idag arbetar på Torpdalen. Dokumentet kommer att vara till hjälp vid nyrekrytering av personal på så sätt att våra tankar och idéer om det vi gör och vill göra kommer på pränt. Det blir enklare för dem som vi kommer att rekrytera att veta vad Villa Strå står för.

Inriktningen med natur och miljöarbete, ett utvecklat samarbete mellan yrkesgrupper, en gemensam bild av vad vi vill är av central betydelse för utvecklingen av det nya vård- och omsorgsboendet.

Referenser

- Bengtsson, A. (2015). *From Experiences of the Outdoors to the Design of Healthcare Environments*. Doctoral Thesis. Swedish University of Agricultural Sciences. Alnarp. 2015.
- Bornemark, J. (2020). *Horisonten finns alltid kvar. Om det bortglömda omdömet*. Scandbook: Falun.
- Forte (2017). *Ångest och depression hos äldre*. Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd. Stockholm.
- Hasenfeld, Y. (1983) *Human service organizations*. Englewood: Cliffs:Prentice Hall.
- Johansson, S., Dellgran, P. & Höjer, S. (2015) *Människobehandlande organisationer. Villkor för ledning, styrning och professionellt välfärdsarbete*. Natur & Kultur: Stockholm.
- Messing, J. & Westlund, P. (2004). *Klienten som medproducent. Tjänsteperspektiv på den sociala barnvården*. Dalarnas Forskningsråd.
- Myndigheten för delaktighet. (2015). *Teknisk utveckling inom vård och omsorg om personer med nedsatt beslutsförmåga*. Rapport. Myndigheten för delaktighet. Sundbyberg.
- Schmidtbauer, P, Grahn, P & Lieberg, M. (2005). *Tänkvärda trädgårdar. När utemiljön blir en del av vården*. Formas: Stockholm.
- Socialdepartementet. (2018). *Framtidens äldreomsorg - en nationell kvalitetsplan*. Stockholm: Socialdepartementet.
- Socialförvaltningen. (2022). *Behovsutredningen avseende vård- och omsorgsboende*. Socialförvaltningen Karlskoga kommun.
- Socialförvaltningen. (2023). *Vård- och omsorgsplan*. Socialförvaltningen Karlskoga kommun.
- Socialförvaltningen. (2023). *Socialförvaltningens värdegrund*. Socialförvaltningen Karlskoga kommun.
- Vård- och omsorgsanalys. (2023). *Dela på arbetet. Om differentierade arbetsuppgifter i hemtjänsten*. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys Rapport 2023:3.

Karlskoga

